

НАК ОСЫ ШАК

настоящее время

Схема (простая форма)

мен	тұр, жүр, отыр, жатыр +	мын/мін
біз		мыз/міз
сен		сың/сің
сендер		сыңдар/сіңдер
сіз		сыз/сіз
сіздер		сыздар/сіздер
ол, олар		-

тұру-стоять
жүру-идти
отыру-сидеть
жату-лежать

Примеры

1) Я стою возле Экспо

– Мен Экспонның жанында тұр**мын**

2) Ты сидишь на стуле

– Сен орындықта отыр**сың**

3) Вы идёте в Хан Шатыр

– Сіздер Хан Шатырға бара жатыр**сыздар**

4) Мы сидим в баханди

– Біз бахандиде отыр**мыз**

Задания

Задание 1. Вставь подходящее слово

Выбери: **жатыр, отыр, тұр, жүр**

1. Мен кітап оқып _____.
2. Асан орындықта _____.
3. Балалар далада ойнап _____.
4. Анам ас үйде тамақ пісіріп _____.
5. Әкем теледидар көріп _____.
6. Мұғалім тақтаның алдында _____.
7. Мен досыммен сөйлесіп _____.
8. Әлия дүкенге барып _____.
9. Ит есіктің алдында _____.
10. Біз автобуста _____.
11. Балалар мектепте сабақ оқып _____.
12. Әкем жұмыс істеп _____.

Қазір не істеп жатырсың?

Используй одно из: **жатыр / отыр / тұр / жүр**.

Пример:

— Қазір не істеп жатырсың?

— **Кітап оқып отырмын.**

1. Қазір қайдасың?
2. Қазір не істеп жатырсың?
3. Қазір не ішіп отырсың?
4. Қазір кіммен сөйлесіп отырсың?
5. Қазір қайда бара жатырсың?

Схема (сложная форма)

мен

біз

сен

сендер

сіз

сіздер

ол, олар

глагол + ып/іп/п

+ тұр, жүр, отыр, жатыр

мын/мін

мыз/міз

сың/сің

сыңдар/сіңдер

сыз/сіз

сыздар/сіздер

—

Примеры

Біз хат жазып отырмыз — Мы письмо пишем (сидя пишем)

Мен саябақта қыдырып жүрмін — Я в парке гуляю (иду и гуляю)

Мен оқып жатырмын — Я читаю (лёжа читаю)

Сіздер шәй ішіп отырсыздар — Вы чай пьёте

Ол ұйықтап жатыр — Он спит

Мен билеп жүрмін — Я танцую

Сіз емтиханға дайындалып жатырсыз — Вы к экзамену готовитесь

Б

жабу – жауып,
табу – тауып, тебу –
теуіп

қою – қойып, сою – сойып,
құю – құйып, сүю – сүйіп
жаю – жайып

Й

Прикольчики

- тұр – стоя (короткое время)
- жүр – в движении (чуть больше)
- отыр – сидя (еще еще больше)
- жатыр – лёжа (оч долго)

- Аружан шашын тарап тұр
– Аружан свои волосы расчёсывает (не долго)
- Аружан шашын тарап жатыр
– Аружан свои волосы расчёсывает (долго)

Исключения

Глаголы **бару**, **келу**, **апару**, **экелу** принимают суффиксы **а** или **е**.

С данными глаголами используется только вспомогательный глагол **жатыр**

- **Бару** — идти, ехать
- **Келу** — приходить, приезжать
- **Апару** — отнести, отвезти, доставить (куда-то)
- **Экелу** — принести, привезти (сюда)

Достар ауылға бар**а** жатыр

— Друзья в аул идут (уходят)

Мен саябақтан кел**е** жатырмын.

— Я иду из парка (возвращаюсь)

Ол кітапты апар**а** жатыр

— Он книгу уносит

Біз каламдарды экел**е** жатырмыз

— Мы ручки несём (приносим)

Отрицание!

При помощи отрицательных суффиксов (ба, бе, па, пе, ма, ме, которые присоединяются к корню глагола, затем следует суффикс "й")

Сен жаз**бай** отырсың

— Ты не пишешь

Ол іш**пей** отыр

— Он не пьёт

Мен институтта оқы**май** жүрмін

— Я не учусь в институте

При помощи суффиксов ған/ген, қан/кен и отрицания жоқ + личное окончание

Сен жазы**п** отыр**ған** жоқ**сың**

— Ты не пишешь

Ол іші**п** отыр**ған** жоқ

— Он не пьёт

Мен институтта оқы**п** жүр**ген** жоқ**пын**

— Я не учусь в институте

Олар менімен сөйлесі**п** жат**қан** жоқ

— Они со мной не разговаривают

Еще примеры

Я кушаю бургер в баханди

—Мен Бахандиде бургер же^п жатыр^{мын}

Ты гуляешь по Меге с Кайратом Нуртасом

—Сен Мегада Қайрат Нұртаспен серуенде^п жүр^{сің}

Вы пьёте чай с апашками

—Сіздер апалармен шәй іш^{іп} отыр^{сыздар}

Мы играем в майнкрафт

—Біз майнкрафт ойна^п жатыр^{мыз}

Задания

1. Поставь глагол в правильную форму.

Пример:

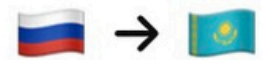
Мен кітап (оқу) → оқып отырмын

1. Мен музыка (тыңдау) → _____
2. Сен теледидар (көру) → _____
3. Ол тамақ (жеу) → _____
4. Біз қазақша (сөйлеу) → _____
5. Сендер футбол (ойнау) → _____
6. Олар дүкенге (бару) → _____
7. Сіз телефонмен (сөйлесу) → _____
8. Мен досымды (күту) → _____

2. Выбери правильное личное окончание.

1. Мен кітап оқып отыр**(мын / сың / мыз)**.
2. Сен музыка тыңдап отыр**(мын / сың / сыз)**.
3. Ол жұмыс істеп жатыр**(мын / сың / Ø)**.
4. Біз фильм көріп отыр**(мын / мыз / сыңдар)**.
5. Сендер футбол ойнап жүр**(мін / сіңдер / мыз)**.
6. Олар сөйлесіп отыр**(мын / сыңдар / Ø)**.

Задания

1. Я сейчас читаю книгу.
2. Мама сейчас готовит еду.
3. Дети сейчас играют во дворе.
4. Мой друг сейчас разговаривает по телефону.
5. Мы сейчас изучаем казахский язык.
6. Папа сейчас смотрит телевизор.
7. Я сейчас пью чай.
8. Они сейчас идут в магазин.
9. Учитель сейчас пишет на доске.
10. Моя сестра сейчас ждёт автобус.

1. Ағам достарымен футбол ойнап жүр.
2. Әжем терезенің алдында гүл суарып тұр.
3. Балалар мұғалімді мұқият тыңдап отыр.
4. Досым маған хабарлама жазып жатыр.
5. Әкем көлігін жуып жатыр.
6. Қыздар дүкеннің алдында күтіп тұр.
7. Мен жаңа сөздерді дәптеріме жазып отырмын.
8. Ит аулада жүгіріп жүр.
9. Ағам қазір жұмысқа бара жатыр.
10. Біз демалыс туралы сөйлесіп отырмыз.

Ракмет!

